

بررسی استفاده از توانایی های ارتباطی کشور برای ایفای نقش مؤثر در سازمان های بین المللی و منطقه ای ارتباطات راه دور

علی اکبر ولایتی^۱

محمد کرم پور^۲

چکیده

این پژوهش به بررسی نحوه استفاده از توانایی های ارتباطی کشور برای ایفای نقش مؤثر در سازمان های بین المللی و منطقه ای ارتباطات راه دور پرداخته و این موضوع را مورد توجه قرار داده است که با در نظر داشتن اهمیت و تأثیر سازمان های منطقه ای و بین المللی، به خصوص ارتباطات راه دور در نظام بین الملل، با استفاده از امکانات کشور، چه رفتاری برای نفوذ، اثر گذاری و ارتقاء جایگاه در این سازمان ها در پیش گرفته شود. درحقیقت سؤال تحقیق و فرضیه تحقیق این است که "بین استفاده از توانایی های ارتباطی کشور با ارتقاء جایگاه و اثر گذاری آن در سازمان های بین المللی و منطقه ای ارتباطات راه دور، رابطه معنی داری وجود دارد". نوع تحقیق کاربردی - توسعه ای است. روش پژوهش، توصیفی، موردی و زمینه ای می باشد. متغیر مستقل "توانایی های ارتباطی کشور" و متغیر وابسته آن "اثر گذاری و ارتقاء جایگاه در سازمان های منطقه ای و بین المللی ارتباطات راه دور" است. جامعه آماری پژوهش متخصصان و صاحب نظران روابط بین المللی و ارتباطات مستقر در تهران در نظر گرفته شده و پرسشنامه تحقیق با توضیح حضوری محقق تکمیل شده است. در مباحث نظری؛ نظریات روابط بین الملل و ارتباطات مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل استنباطی داده ها برای اثبات فرضیه تحقیق با استفاده از آزمون "کای اسکور" و آزمون میانگین (t- student) صورت گرفته و از مقایسه نتایج آماره آزمون ها با مقادیر استاندارد فرضیه پژوهش تأیید شده و در نهایت، نتایج تحقیق و پیشنهاد ها ارائه شده است.

کلیدواژه

سازمان های منطقه ای و بین المللی، فناوری ارتباطات و اطلاعات، نظریه نهادگرایی، نظریه توسعه ارتباطات، رویکرد انتقادی

۱. دانشیار و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران

۲. دانش اموزخه دکتری مدیریت راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی

□ مقدمه

در جهان پر چالش کنونی همه کشورها برای تقویت منافع ملی خود، تلاش می‌کنند تا از کلیه ظرفیت‌های داخلی و بین‌المللی استفاده کنند. از این رو طراحی، تدوین و اجرای راهکارهای مؤثر به‌منظور دستیابی به منافع ملی حداکثر، همواره دغدغه سیاست‌گذاران، راهبردها و دانش‌پژوهان و تصمیم‌گیران بوده است.

امروزه منافع ملی، توجیه‌گر طرح خواست‌های بین‌المللی دولت‌ها به‌ویژه در سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است، به‌گونه‌ای که دولت‌ها را در اتخاذ تصمیم‌ها و سیاست‌گذاری‌های خاص در این نهادها، برای تأمین اهداف ملی خویش یاری می‌رساند. "فرانکل" در کتاب «منافع ملی» می‌گوید: "در آینده ممکن است بیشتر نیازهای بشر به‌طور فزاینده‌ای خارج از محدوده دولت - ملت تأمین شوند." [۱۵۶-۱۴۱:۱]

در دهه‌های اخیر ارتباطات راه دور سرنوشت مکان و زمان و پارادایم‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی را تغییر بنیادی داده، تعادل در قدرت سیاسی را دگرگون کرده است. اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه دور و سازمان‌های منطقه‌ای وابسته بدان، ارتباطات شبکه جهانی را ساماندهی می‌کنند. این امر اهمیت آنها را در حوزه روابط بین‌المللی و قدرت ملی کشورها بسیار افزایش داده است.

تحقیق پیش رو بر آن است تا تأثیر استفاده از توانایی‌های ارتباطاتی و عضویت کشور در نهادهای جهانی و بین‌المللی و به‌خصوص منطقه‌ای ارتباطات راه دور، را در ارتقاء جایگاه جمهوری اسلامی ایران در این نهادها جهت تأثیرگذاری و استفاده از امکانات مختلف این نهادها، مورد بررسی قرار دهد. چرا که همواره با رفتار و تصمیم‌گیری مبتنی بر مطالعه و پژوهش است که می‌توان در راه دستیابی بیشتر به منافع ملی در همه زمینه‌ها از جمله ارتقاء جایگاه و تأثیرگذاری کشور در محیط بین‌المللی گام‌های مستحکم و اساسی برداشت.

□ بیان مسئله

تأمین و حفظ منافع ملی برای هر کشور امری حیاتی و از دغدغه‌های اصلی سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران کلان است. برای رسیدن به این هدف اساسی باید، برنامه و ابزار در اختیار داشت. [۱۸۲-۱۸۱: ۲]

کارشناسان امور بین‌المللی هدف‌ها و انگیزه‌های اصلی رفتار کشورها را در صحنه بین‌المللی منافع ملی می‌دانند. این گروه مدعی هستند آنچه کشورها در صحنه بین‌المللی انجام می‌دهند در جهت تحصیل، حفظ و ازدیاد منافع ملی است. سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی محیط مناسبی برای تعامل منافع متعدد فراهم می‌کنند. وجود همین مزیت است که آنها را به مثابه یک منفعت برای ملت‌های عضو مطرح می‌کند. [۳۵: ۳] از این منظر کشورهای کمی را می‌توان سراغ داشت که تعاریف از منافع ملی خود را بعد از جنگ سرد توسعه نداده و به‌گونه‌ای عضو سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای، بین‌المللی نشده باشند. [۱۹۶: ۴]

یکی از آثار و عوامل قرن نوزده به‌خصوص انقلاب صنعتی، ظهور سازمان‌های بین‌المللی بود. این سازمان‌ها که تخصصی و اتحادیه‌های عمومی بین‌المللی بودند، مقاصد و هدف‌های محدودتری داشتند و سیاسی نبودند. [۱۹: ۵] هم اینک توسعه سریع سازمان‌های بین‌المللی در قالب‌های جهانی یا منطقه‌ای، تخصصی یا دارای هدف‌های متعدد دولتی یا غیردولتی با ساختاری پیچیده و متفاوت از گذشته است. [۱۴: ۵] در راستای آنچه بیان شد و به‌منظور تأمین و حفظ منافع ملی کشور لازم است هر چه بیشتر از توانایی‌ها، استعدادها و منابع مادی و معنوی بخش‌های مختلف بهره برد و آنها را در این راه به کار گرفت. برای دستیابی به چنین اهدافی و استفاده از ابزارهای مناسب و کارآمدی که در اختیار داریم در این جهت، تاکنون چه اندیشیده ایم و چه تصمیمات و راهکارهایی را مورد استفاده قرار داده ایم؟ به‌طور دقیق‌تر می‌توان این پرسش را طرح کرد که قابلیت‌ها و امکانات بخش‌های مختلف کشور، از جمله توانایی‌های ارتباطات دور با اهمیت فراوانی که دارد، تا چه اندازه برای اهداف نظام در محیط بین‌المللی و بهره‌گیری از فرصت‌های آن به کار گرفته می‌شود؟

□ ضرورت و اهمیت تحقیق

بخش ارتباطات راه‌دور یکی از بخش‌هایی است که آثار آن را در تأمین منافع ملی، و حفظ این منافع در صحنه روابط بین‌الملل، به ویژه اترگذاری در سازمان‌ها و

نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی ارتباطات راه‌دور به‌عنوان یکی از بازیگران صحنه یاد شده می‌توان مورد بررسی و کاوش قرارداد.

ارتباطات همواره در روابط و مناسبات منطقه‌ای و بین‌المللی دولت‌ها، سازمان‌ها و اتحادیه‌ها در سطوح مختلف منطقه‌ای، بین‌المللی و جهانی نقش مهمی ایفا کرده‌است. به‌گونه‌ای که می‌توان آن را به‌جای معرفی یک عنصر خاص و جداگانه، به‌عنوان جزئی از فعالیت‌ها و اقدامات اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و دیپلماتیک دولت‌ها در سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و نیز در روابط منطقه‌ای و بین‌المللی آنها به‌شمار آورد. در واقع، امکانات ارتباطی زمینه‌های مناسبی جهت تحقق هدف‌های موردنظر دولت‌ها و تأمین منافع ملی موردتوجه سیاست خارجی و دیپلماسی دولت‌ها فراهم می‌آورند. [۶: ۱۶]

ابزارها و فناوری‌های ارتباطات، امواج تحول بسیار مهمی چون منطقه‌گرایی^۱، بین‌المللی‌گرایی^۲ و جهانی‌گرایی^۳ را به راه انداخته و تقویت می‌کند. به این معنا که فعالیت‌ها در عصر تحولات نوین، تحت تأثیر فناوری‌ها و امکانات ارتباطات، در همه سطوح، به عرصه‌های منطقه‌ای، بین‌المللی و جهانی انتقال می‌یابند.

در عین حال امکانات و فناوری‌های ارتباطات به ابزار اجتناب‌ناپذیر اجرای پویایی و تأثیرگذاری تبدیل شده است. به‌طور کلی امروزه سیاست‌گذاری‌ها در خیلی از حوزه‌ها متأثر از ارتباطات است. به بیان دیگر هم اکنون ارتباطات محور سیاست‌گذاری‌های توسعه‌ای و امنیتی در کشورهای پیشرفته است و این کشورها با آینده‌نگری و ایجاد زمینه‌های رشد ارتباطات، رشد واقعی خود را در آینده تضمین کرده‌اند. در روند همگرایی‌های منطقه‌ای و جهانی امروز، ارتباطات روش‌های سنتی را تغییر داده است. کشورها، سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، از ارتباطات به‌منظور توسعه و حفظ سطح رشد خود سود می‌برند و به آن نیاز دارند. [ماهنامه نگاه شماره ۳۷: ۷]

در این میان، امکانات و فناوری ارتباطات راه‌دور، شکل تازه‌ای از جامعه یعنی جامعه شبکه‌ای را پایه‌گذارده است. وجه بارز این جامعه، جهان‌شمول شدن آن

1. Regionalism
2. Internationalism
3. Globalism

دسته فعالیت‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، نظامی و اجتماعی است که اهمیت راهبردی قاطعی دارند. در واقع ارتباطات در جامعه شبکه‌ای به‌گونه‌ای بر ژئوپلیتیک جهانی تأثیر می‌گذارد که اداره آن نیز برعهده این سیستم چندسویه خواهد بود که در آن سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای، نقش فزاینده‌ای در مدیریت منطقه‌ای و بین‌المللی و یا حتی ملی خواهند داشت. [۳۲۵: ۸]

از سویی موقعیت ممتاز جمهوری اسلامی ایران در سطح منطقه‌ای و حتی بین‌المللی و جهانی کشور، را به کانونی با توان بالا به‌منظور تأثیرگذاری در تدوین و تعیین راهبردها، اهداف، سیاست‌ها، تصمیم‌گیری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها، سازماندهی‌ها و انتخاب معیارهای منطبق با ارزش‌ها و دیدگاه‌های خود در سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ارتباطات تبدیل کرده است. آنچه که توجه و پرداختن به آن در راه دستیابی به اهداف توسعه، براساس چشم‌انداز موردنظر جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۴۰۴ بسیار ضروری و مهم است. از آنجا که امور مرتبط با فناوری‌های ارتباطات دور موجب بروز بسیاری از مسایل و درگیری‌های بین‌المللی شده است، باید نقش بازیگری کشور در نهادهای مربوط را با داشتن راهکارهای مبتنی بر تحقیق تأثیرگذارتر و عمیق‌تر کرد. هر یک از سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای پیش‌گفته، اصول هنجارها، قواعد و رویه‌های تصمیم‌گیری خود را تدوین نموده و می‌نمایند و این روند بر اساس ضرورت‌های نوین، همواره در حال بازبینی و بازتولید است. بنابراین انجام مطالعات تخصصی و کارشناسی در موارد یاد شده، جهت پیگیری منافع ملی و همکاری بین‌المللی اجتناب‌ناپذیر است. [۵۲: ۹]

بنابر آنچه گفته شد، بسیار ضرورت و اهمیت دارد که برای ارتقاء جایگاه و ایفای نقش مؤثر جمهوری اسلامی در سازمان‌ها و اتحادیه‌های اصلی منطقه‌ای و بین‌المللی یعنی اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه‌دور ۱ و جامعه مخابراتی آسیا - اقیانوسیه ۲ با تأکید بر استفاده از توانایی‌های بخش ارتباطات راه‌دور کشور بررسی و تحقیق شده، از نتایج آن به صورت راهکار بهره‌برداري شود.

□ هدف تحقیق

ارائه راهکار برای ارتقاء جایگاه و نقش جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ارتباطات دور، با تأکید بر استفاده از توانایی‌های ارتباطات دور کشور

□ سؤال اصلی تحقیق

آیا می‌توان با استفاده از توانایی‌های بخش ارتباطات راه دور کشور نقش و جایگاه خود را در نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی ارتباطات راه دور ارتقاء داد؟

□ سؤالات فرعی تحقیق

۱- کیفیت و کمیت همکاری ایران به ویژه در ترکیب مدیریتی و کارشناسی سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ارتباطات راه دور چگونه و به چه میزان بوده و می‌تواند باشد؟

۲- میزان تأثیر جمهوری اسلامی در طراحی و تدوین معیارها، هنجارها، رفتارها، قوانین و مقررات مورد تصویب در سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ارتباطات راه دور چقدر بوده و می‌تواند باشد؟

□ فرضیه تحقیق

بین استفاده از توانایی‌های بخش ارتباطات راه دور کشور و ارتقاء جایگاه و تأثیر گذاری کشور در سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ارتباطات راه دور رابطه معنی داری وجود دارد.

□ متغیرهای تحقیق

با توجه به فرضیه، متغیرهای مستقل و وابسته به ترتیب عبارتند از:

الف - متغیر مستقل: توانایی‌های بخش ارتباطات راه دور کشور

ب - متغیرهای وابسته: نقش و جایگاه ایران در سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ارتباطات راه دور

□ پیشینه تحقیق

طی بررسی‌های انجام گرفته در پژوهش‌هایی با موضوعات ارتباطات، ارتباطات راه دور و سازمان‌ها و روابط بین‌المللی، مشخص گردید که در زمینه ارتباطات راه دور تاکنون، مطالعات و تحقیق‌های مفیدی انجام شده است. در خصوص سازمان‌ها،

نهادهای و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و روابط بین‌الملل نیز تألیفات سودمندی همانند "سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و راهبرد جمهوری اسلامی ایران" توسط پژوهشکده مطالعات راهبردی (غیر انتفاعی) [۳۵: ۱۰] به رشته تحریر در آمده است. اما تا آنجایی که بررسی شد، تحقیقی که توأمان به دو موضوع روابط بین‌الملل و ارتباطات پرداخته باشد مشاهده نشد.

□ نوع و روش تحقیق

نوع تحقیق کاربردی - توسعه‌ای و روش تحقیق، توصیفی، موردی و زمینه‌ای است.

□ روش و ابزار گردآوری اطلاعات

نظر به ماهیت، نوع و روش تحقیق، از سه گروه ابزار جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد.

۱- اسناد، مدارک و گزارش‌های سازمان‌ها و موسسه‌های دولتی داخلی و خارجی

۲- سیاست‌ها و برنامه‌های کشور برگرفته از قانون اساسی به‌عنوان میثاق ملی، توصیه‌های رهبران کشور و مطالعه تجارب گذشته و برنامه‌ها و راهبردهای اجرا شده. با توجه به اینکه این تحقیق، موردی است از متخصصان مرتبط با موضوع از طریق مصاحبه و تشکیل جلسات کارشناسی و از اطلاعات مؤسسات پژوهشی و تحقیقاتی ارگان‌های سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری و اجرایی، نشریات مختلف تخصصی، کتب و آمار مختلف در زمینه موضوعات مربوط، گزارش‌ها و تحقیقات دولتی و خصوصی و گزارش‌ها و بیانیه‌های اجلاس‌های جهانی استفاده شد.

۳- روش میدانی شامل: مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه (تکمیل حضوری پرسشنامه‌ها)

□ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

با توجه به روش تحقیق و ابزارهای مختلف گردآوری اطلاعات و به تبع آن داده‌های متنوع گردآوری شده، هر دو نوع «آمار توصیفی» و «آمار استنباطی» در تحقیق حاضر به کار گرفته شده است.

□ جامعه آماری تحقیق

جامعه آماری این تحقیق، متخصصان و صاحب نظران روابط بین‌الملل و ارتباطات مستقر در تهران (بیش از دویست نفر) می باشد.

□ نمونه آماری تحقیق

نمونه های آماری تحقیق بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای از میان اعضای جامعه آماری انتخاب شده و تعداد آن از رابطه کوکران [۱۴۰: ۱۱] [هشتاد و سه نفر به دست آمده است.

□ ادبیات و مبانی نظری تحقیق

نظریه‌های روابط بین‌الملل، همواره از اهمیت ویژه‌ای در فرآیند سیاست‌گذاری و تحلیل داده‌های سیاسی برخوردارند. بدین خاطر شناخت و آگاهی از این نظریه‌ها در واقع عقلانیت موجود در روابط بین‌الملل را تشکیل می‌دهند. در همین جاست که اهمیت نهادها و سازمان‌های بین‌المللی در روابط میان دولت‌ها آشکار می‌گردد. برای مثال در حوزه اقتصاد، ساختار مبادله ابتدا به صورت شخصی، سپس به صورت غیر شخصی و نهایتاً به صورت غیر شخصی همراه با نظارت شخص ثالث صورت می‌پذیرد. در اینجا نقش شخص ثالث برخوردار از یک قدرت مطلق است تا از فرصت طلبی، فریب کاری و فراقکنی طرفین مبادله جلوگیری نماید. نهادها، در واقع، باید نقش همان شخص ثالث را به عهده داشته باشند. یعنی از دیدگاه نهادگرایی بین‌المللی، وجود نهادها و سازمان‌های بین‌المللی از شرایط عدم اقتدار مرکزی می‌کاهد اگر چه آن را از بین نمی‌برد و بدین ترتیب منجر به افزایش همکاری‌ها گشته، دولت‌ها را به عنوان بازیگران با اهمیت، از منافع زیادی بهره‌مند می‌سازد. به عبارت دیگر نهادها و سازمان‌های بین‌المللی از طریق ایجاد مجموعه‌هایی از قواعد رسمی و یا غیر رسمی در صدد اعمال برخی نظارت‌ها بر بازیگران بین‌المللی، خصوصاً دولت‌ها هستند تا از این طریق کنش‌های جمعی را همسو با منافع بازیگران تقویت نمایند. بنابراین سازمان‌های بین‌المللی بازیگرانی قلمداد می‌شوند که با ایفای نقش واسطه میان دولت‌ها، ضمن کاهش هزینه‌ها، همکاری را از طریق در اختیار گذاردن اطلاعات افزایش می‌دهند، زمینه‌های همکاری بیشتر میان دولت‌ها را ایجاد می‌نمایند و در نهایت چرخ همکاری را چرب و روان می‌کنند. این

موضوع وقتی به نهادها و سازمان های تخصصی بین المللی و منطقه ای بر می گردد از اهمیت ویژه ای برخوردار می شود. در اینجا به شرح خلاصه ای از چند نظریه روابط بین الملل که اهمیت بیشتری دارند می پردازیم.

نظریه واقع گرایی؛ ضمن آنکه طی تحولات تاریخی و علمی شاخه های زیادی پیدا کرده، این نگرش به طور کلی دارای گزاره های بنیادین به شرح زیر است :

- تأکید بر دولت سرزمینی برخوردار از حاکمیت، که به عنوان بازیگر سیاسی مسلط در زندگی بین المللی قلمداد می شود.

- تأکید بر سرشت رقابت آمیز و ستیز آلود روابط میان دولت ها.

- قائل شدن به وجود عقلانیت در دولت ها، یعنی دولت ها بدون توجه زیاد به رفاه دیگر بازیگران یا سلامت کل نظام جهانی، به دنبال منافع شخصی خودپرستانه هستند.

- تمایل نیرومند به نادیده گرفتن تأثیر شرایط اجتماعی و سیاسی داخلی بر سرشت ستیز و امنیت در روابط بین الملل و اولویت دادن به شرایط عینی، قدرت نظامی و اقتصادی به عنوان نیروهای پیش برنده.

- بدبینی نسبت به هرگونه برنامه ای که در پی تغییر بنیادین نقش خشونت در مناسبات بین المللی باشد و تلاش در جهت افزایش روزافزون قدرت با هدف کسب بیشتر منابع و توان خودنمایی در شرایط عدم اقتدار مرکزی ۲.

- قائل به توزیع مستمر قدرت در نظام بین المللی و وجود نابرابری های در حال تغییر میان بازیگران اصلی. این نابرابری ها بیشتر به دلیل سطوح متفاوت توسعه در میان کشورهاست. [۱۲۵-۱۲۴: ۱۲]

البته برخی با توجه به تأکید واقع گرایان بر دولت سرزمینی، گمان می کنند که ملی گرایی همان واقع گرایی در روابط بین الملل است؛ چنین تصویری نمی تواند کاملاً صحیح باشد، زیرا ملی گرایان می توانند واقع گرا باشند، لیکن واقع گرایان الزاماً ملی گرا نیستند. [۱۵: ۱۳]

نظریه ثبات ناشی از سیطره؛ خاستگاه اولیه این نظریه در رویکرد لیبرالیسم و در تفکرات "چارلز کیندل برگر" در کتاب معروف «جهان در رکود» ۲ می باشد، لیکن

1.Egoistic Self - Interest

2.Anarchy

واقع‌گرایان با اعمال دیدگاه‌های خود، تلاش داشته‌اند آن را در زمرهٔ گرایش‌های خود درآورند که اغلب کاربرد آن نیز در حوزه اقتصاد سیاسی بین‌المللی است. این دیدگاه معتقد به وجود یک قدرت برتر در نظام بین‌الملل است تا بتواند قواعدی عام ایجاد نماید که همگان از آن قواعد بهره‌مند شوند. در واقع از این منظر قدرت برتر یا اصطلاحاً هژمون، در صدد ایجاد نظامی بین‌المللی است و این کار به واسطه قدرت بسیار زیاد آن، امکان‌پذیر می‌شود. قدرت هژمون در اقتصاد سیاسی بین‌المللی عمدتاً از طریق ایجاد رژیم‌های پولی و مالی، تلاش خواهد کرد تا اهداف سیطره‌جویانه خود را گسترش دهد. [۱۳۱: ۱۴] به نظر کوهین، همکاری پس از استیلا بدان دلیل امکان‌پذیر است که اولاً منافع مشترک می‌تواند به ایجاد رژیم‌ها بینجامد و ثانیاً شرایط حفظ رژیم‌های موجود آسان‌تر از شرایط خلق آنهاست. [۱۵: ۵۰]

لیبرالیسم؛ به‌طور کلی فرضیه‌های اساسی این دیدگاه عبارتند از:

الف- افراد به‌عنوان بازیگران اصلی

ب - عقلانی بودن بازی‌گران، بدین مفهوم که همه به دنبال منفعت خود هستند.

ج - مبادله آزاد بهترین روش به حداکثر رسانیدن سود قلمداد می‌شود.

د - مکانیسم انجام این فرضیه‌ها، بازار خواهد بود.

نگرش لیبرالیسم، برخلاف واقع‌گرایی، دولت‌ها را اصلی‌ترین بازیگران صحنه سیاست بین‌الملل نمی‌داند، بلکه، علاوه بر دولت‌ها، سایر بازیگران فراملی، نظیر، سازمان‌های بین‌المللی، شرکت‌های چند ملیتی، رژیم‌های بین‌المللی و... را نیز دارای نقش اساسی می‌داند. لازم به ذکر است، اندیشه لیبرالیسم در روابط بین‌الملل، عمدتاً در چهارچوب نظریات آرمان‌گرایان ۳ در فاصله میان دو جنگ جهانی تجلی یافته بود، که بهره‌گیری از ابزار خشونت را برای حل و فصل منازعات بین‌المللی، مفید نمی‌دانستند.

به‌طور کلی لیبرالیسم، منافع منی دولت‌ها را مجموعه یکپارچه‌ای ندانسته و آن را نتیجه چانه‌زنی‌ها، بحث و اقتناع، مصالحه، مذاکره میان بخش‌های مختلف در یک

نظام کثرت‌گرا تلقی می‌کند. بدین ترتیب آنها، پدیده‌ای به نام منافع ملی را - آن‌گونه که واقع‌گرایان مطرح می‌کنند - قبول ندارند، زیرا آن صرفاً نشان‌دهنده نتیجه رفتارهایی است که سازمان‌های بوروکراتیک در فرآیند تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های داخلی، اعمال می‌کنند. بر همین اساس تصویری را که لیبرال‌ها از سیاست جهانی ارائه می‌دهند، وجود نظام پیچیده‌ای است از چانه‌زنی‌ها میان انواع گوناگون بازیگران رسمی حکومتی و غیرحکومتی که به‌صورت افقی و عمودی صورت می‌پذیرد. در مجموع باید اذعان داشت که لیبرال‌ها بر اهمیت مسائل اقتصادی، فناوریانه و زیست‌محیطی بیش از جنبه‌های نظامی تأکید می‌ورزند. این بدان معنا نیست که لیبرال‌ها نسبت به مسائل نظامی بی‌اعتنا هستند، بلکه اولیویتی را که واقع‌گرایان برای مسائل امنیتی در شکل نظامی آن قائلند، لیبرال‌ها عمدتاً به ابعاد غیرنظامی آن می‌پردازند. [۱۶ : ۱]

به‌طور کلی بر اساس سنت تفکر لیبرال، ساختار نظام بین‌الملل چند مرکزی است. یعنی در آن کلیه بازیگران اعم از دولت‌ها، سازمان‌ها، بازیگران غیردولتی، شرکت‌های چند ملیتی و غیره همگی دارای نقش پراهمیت هستند و می‌توانند تأثیرگذاری مهمی در رفتار سایرین داشته باشند. از این منظر، منطق حاکم بر نظام بین‌الملل به‌صورت پیچیده ۲ می‌باشد. یعنی میان کلیه بازیگران، روابط به هم پیوسته و تأثیرگذار حاکم می‌باشد. توزیع قدرت نیز در این رویکرد تقریباً برابر است، زیرا طرفداران این دیدگاه معتقدند میزان قدرت در میان بازیگران مختلف رفته رفته با توجه به تحولات صورت پذیرفته، به برابری نسبی منجر می‌شود. [۱۶ : ۷]

نهادگرایی؛ نهادگرایان، تفکر دولت‌محورانه واقع‌گرایان و مشی رفتارگرایی را کاملاً مورد انتقاد قرار می‌دهند و سیاست خارجی را صرفاً در انحصار دولت‌ها نمی‌دانند. از همین روی نهادگرایانی نظیر رابرت کوهن و ژوزف نای با مطرح کردن، نقش محوری بازیگرانی مانند: گروه‌های ذی‌نفوذ، شرکت‌های فراملی، سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی و... نقش دولت را انحصاری ندانسته و نهایتاً نهادگرایی نتولیرال را با وارد آوردن مباحث جدیدتری نظیر؛ وابستگی متقابل پیچیده و رژیم‌های بین‌المللی، وارد ادبیات روابط بین‌الملل می‌کنند.

فلسفه خوش‌بینی جان لاک، همکاری را نه تنها لازم می‌پندارد، که امکان‌پذیری و استمرار آن را نیز باور داشته و اثرش در سیر تحول نظریه‌پردازی در روابط بین‌الملل، نظریه‌پردازان را به تلاش واداشته تا پایداری همکاری‌ها را اثبات نمایند. از این روی، نهادگرایان نئولیبرال با طرح و بررسی نهادهای بین‌المللی، آنها را مهم‌ترین واحدهای ترویج و تعمیق همکاری‌های بین‌المللی دانسته و با طرح نظریه رژیم‌های بین‌المللی، ساز و کار تحقق آن را نشان داده‌اند. مناظرات واقع‌گرایان و لیبرال‌ها در نهایت باعث شد تا رابرت کوهن یکی از مهم‌ترین نظریه‌پردازان نهادگرایی نئولیبرال در اوایل دهه هشتاد، در کتاب «پس از سیطره»^۱ دلایل خود را مبنی بر ادامه حیات رژیم‌های بین‌المللی، حتی پس از افول قدرت هژمون طرح کند. در این فرآیند با اهمیت یافتن جهانی شدن در دهه نود، رویکرد همگرایی از جمله مهم‌ترین عواملی تلقی شد که نیاز به همکاری‌های بین‌المللی را در رأس کانون توجه قرار می‌داد، زیرا همگرایی بدون وجود همکاری‌های پایدار قابل تصور نیست.

تعریف سازمان‌های بین‌المللی

در یک تعریف حقوقی، سازمان بین‌المللی نهادی است حقوقی، متشکل از دولت‌ها که جهت دستیابی به هدف یا اهدافی مشخص، به‌طور مداوم و برای زمان نامحدود تشکیل شود و می‌تواند تصمیمات لازم‌الاجرا اتخاذ کند. [۲۱: ۱۷] از تعریف ذکر شده، عناصر ذیل مشتق می‌شوند: سازمان بین‌المللی ۱- تأسیسی است حقوقی ۲- متشکل از دولت‌هاست ۳- برای تحقق یک یا چند هدف مشخص تشکیل می‌شود ۴- دارای تداوم است ۵- دارای تصمیمات الزام‌آور است.

وظایف و اهداف اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور

اتحادیه، مسئولیت قانونگذاری، برنامه‌ریزی و هماهنگی ارتباطات راه دور سراسر جهان را بر عهده دارد، که شامل موارد زیر است:

- ۱ - تنظیم مقررات و برنامه‌ریزی ارتباطات راه دور جهان به منظور ایجاد سیستم‌های استاندارد بهره‌برداری
- ۲ - توصیه معیارهای فنی برای ارتباطات راه دور بین‌المللی

۳- تعریف و تعیین حدود و نظارت خدمات بین المللی تلفن، تلگراف و ارتباطات جدید مانند تبادلات داده‌های رایانه‌ای

۴- تهیه خط راهنما برای تعرفه‌های مخابرات بین المللی

۵- بالا بردن سطح توسعه مخابرات در کشورهای تازه توسعه یافته یا در حال توسعه

۶- پخش همه اطلاعات مربوط به مخابرات، از جمله خط مشی، به اعضا

۷- بالا بردن سطح کاربرد مخابرات در راستای صلح، امنیت زندگی بشر و پیشرفت‌های اجتماعی و اقتصادی همه کشورهای دنیا.

۸- تهیه و تنظیم اصول و مقررات بین المللی حاکم بر موارد استفاده ی زمینی و فضایی طیف فرکانس

۹- مسئولیت برگزاری تمامی وقایع و نمایشگاه های مخابراتی جهان

ساختار اتحادیه

براساس آخرین تغییرات انجام شده در ساختار اتحادیه - اجلاس

میناپولیس ۱۹۹۸ - ماده ۷ - اتحادیه از ارکان زیر تشکیل می‌شود :

الف - کنفرانس سران مختار که عالی‌ترین ارگان اتحادیه است.

ب - شورایی که از طرف کنفرانس سران مختار فعالیت می‌کند ج -

کنفرانس‌های جهانی در زمینه مخابرات بین المللی د - بخش ارتباطات رادیویی ز - دبیرخانه کل

اهداف جامعه مخابراتی آسیا و اقیانوس آرام

هدف جامعه مخابراتی توسعه خدمات ارتباطی و زیربنای اطلاع رسانی در سراسر

منطقه با تأکید ویژه بر توسعه آن در مناطق کمتر توسعه یافته می باشد. جامعه برای تحقق این هدف موارد زیر را دنبال می‌کند:

الف- توسعه خدمات مخابراتی و زیربنای اطلاع رسانی را سرعت داده و مزایای

فناوری اطلاعات و ارتباطات را برای رفاه مردم منطقه به حداکثر برساند.

ب- همکاری منطقه‌ای را در زمینه‌های موردعلاقه عموم، از جمله

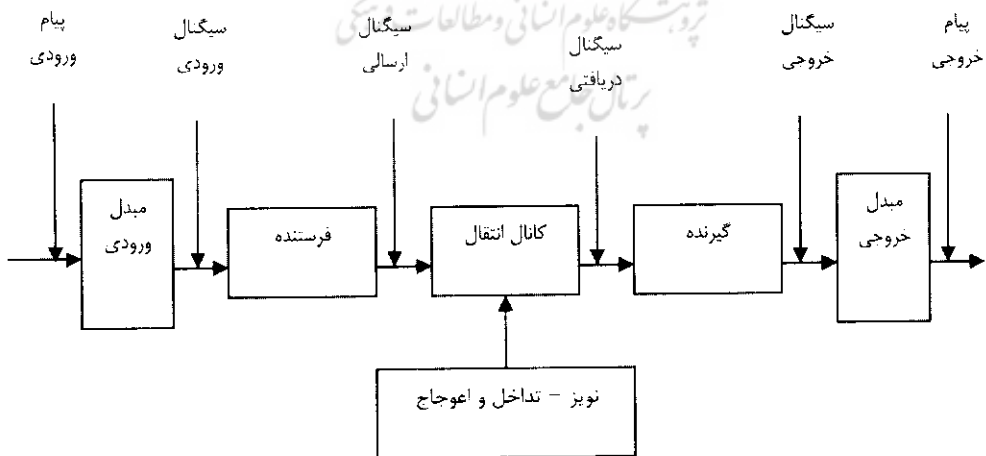
ارتباطات رادیویی و توسعه استانداردها، گسترش دهد.

ج- انجام مطالعات در زمینه‌های مربوط به توسعه فناوری ارتباطات، زیربنایهای اطلاع رسانی و خط مشی و مقررات با هماهنگی سایر سازمان‌های بین‌المللی.

د - انتقال فناوری، توسعه نیروی انسانی و تبادل اطلاعات را جهت توسعه متعادل خدمات ارتباطی و زیربنایهای اطلاع‌رسانی در داخل منطقه تشویق کند.

ه- هماهنگی منطقه ای را با توجه به موضوعات مهم مربوط به خدمات ارتباطی و زیربنای اطلاع رسانی به‌منظور تقویت موقعیت بین‌المللی منطقه، تسهیل کند.

نظریات ارتباطی: معادلات دیفرانسیل، تبدیل فوریه، تبدیل لاپلاس، بسط تیلور، بسط مک‌لورن، معادلات ماکسول، نظریه احتمالات، نظریه و فناوری نیمه‌هادی‌ها، طیف فرکانس، نظریه نمونه‌برداری، نظریه اطلاعات، و... هر یک نقطه عزیمتی برای شتاب غیرخطی رشد فناوری ارتباطات و در پی آن فناوری اطلاعات شدند. تعریف رفتار امواج رادیویی با معادلات ماکسول انقلاب مارکونی را برای بشر ترسیم کرد. فناوری نیمه‌هادی‌ها روی دو عنصر جدول مندلیف شکل گرفت و انقلاب کاهش حجم و افزایش کیفیت و دقت تجهیزات و ابزار الکترونیکی را رقم زد. رحم زاینده ترانزیستور، دره سیلیکون بود، و مدارات مجتمع و پس از آن ریزپردازنده‌ها را به وجود آورد. ریزپردازنده‌ها عنصر پایه کامپیوترهای شخصی شدند، که یکی از ابزارهای اصلی فناوری اطلاعات محسوب می‌شوند. اما مادر تغییر پارادایمیک فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات نظریه نمونه‌برداری از سیگنال بود.

شکل ۱ - مدل مبتنی بر نظریه ارتباطی شانون متشکل از عناصر یک ارتباط [۳: ۱۸]

آنجا که بر اساس این نظریه، پیوستگی سیگنال می‌توانست بدون آن که بین نقطه ارسال و دریافت آن تغییری حادث شود، شکسته شود. این نظریه با رابطه ریاضی اثبات کرد، اگر نمونه‌هایی از یک سیگنال ارسالی را با فرکانس حد اقل دو برابر فرکانس آن سیگنال داشته باشیم، می‌توان سیگنال ارسالی را در زمان دریافت بازسازی کنیم. عملی کردن این نظریه سبب شد، نسبت "سیگنال به نویز" که شاخص پایه در انتشار امواج است، به دلیل "بازسازی قابل تکرار زیاد" ارتقا یابد. فناوری حاصل از این نظریه، ارسال همزمان چند سیگنال از یک کانال را فراهم کرد. در هر صورت ایجاد شاهراه‌های ارتباطی نتیجه مجموعه نظریه‌ها و فناوری حاصل شده از آنهاست. بدیهی است، در این مقاله مختصر نمی‌توان درباره هر کدام از آنها به تفصیل سخن گفت. نباید ناگفته بماند که نظریه نمونه‌برداری "شانون" امکان استفاده از محیط ارسال دیجیتال را به وجود آورد. نظریه انتشار موج در محیط فیبر شیشه و فناوری فیبرنوری ظرفیت کانال را تا حد آزاد از پهنای باند، افزایش داد. توجه به «آثار ارتباط» به‌ویژه از دهه ۱۹۵۰ میلادی، به سبب اهمیت یافتن امر توسعه اقتصادی کشورهای جهان سوم افزایش یافت. از آن پس چون از نظر کارشناسان غربی، اساس توسعه اقتصادی، رشد سریع تولید شناخته می‌شد و به عقیده آنان چنین رشدی ایجاب می‌کرد که در رفتار انسانی تغییرات اساسی پدید آید و ارتباطات به‌عنوان یک عامل دگرگونی رفتارها به کار گرفته شود. وسایل ارتباط جمعی نیز به مثابه ابزارهای کلیدی توسعه اقتصادی شناخته شدند. [۲۶: ۱۹]

نقطه عزیمت و مؤثرترین نظریه‌های ارتباطی، از "شانون و ویور" بوده است. مدل شانون برپایه مفهوم آماری انتقال علامت، قرار دارد که اولین بار "ویور" آن را مورد تأکید قرار داد. آنها که ارائه دهنده نظریه ریاضی ارتباط هستند، نموداری از ارتباط ارائه می‌کنند که منتج به خیلی از دیگر مدل‌های ارتباطی شده است. (شکل ۱)

بعد از این نظریه، مدل‌ها و نظریه‌های ارتباطی یکی بعد از دیگری معرفی شدند. نظریه‌های اولیه به ساختار ارتباطات توجه داشتند اما نظریه‌هایی که بعد از جنگ دوم جهانی در این حوزه مطرح شدند بیشتر به کاربرد ارتباطات توجه دارد که به شرح زیر قابل تقسیم‌بندی است: الف - نظریه‌های تأثیر ارتباطات: شامل نظریه‌های تزریقی، استحکام، نیازجویی و... ب - نظریه‌های تحول تاریخی ارتباطات: شامل

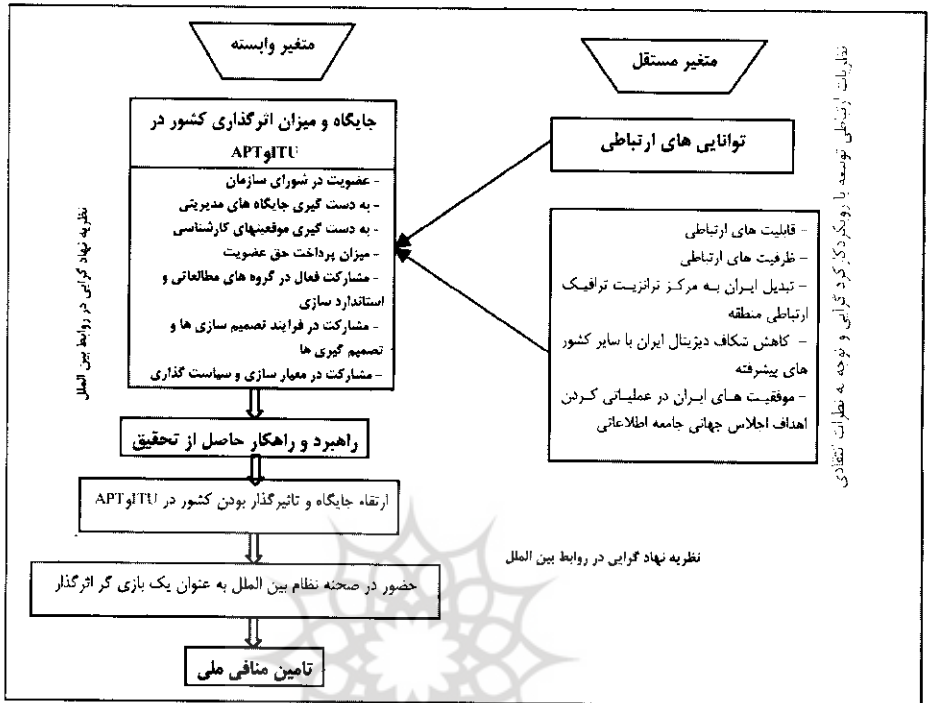
نظریه‌های مارشال مک لوهان، دیوید رایزمن و... ج - نظریه‌های تحول تجربی ارتباطات: شامل نظریه‌های هارولد لاسول، پل لازارسفلد و... د - نظریه‌های ارتباطات و توسعه: شامل نظریه‌های دانیل لرنر، اورت راجرز، پائولوفریه و... - نظریه‌های انتقادی در ارتباطات؛ شامل نظریه‌های گرامشی، آرمان ماتلار، آدرنو، هابر ماس و... و - نظریه‌های جهانی شدن ارتباطات؛ طرح نظریه‌های جدیدی از سزهاملینک، آرمان ماتلار و...

چارچوب نظری تحقیق بر گرفته از مطالعات اکتشافی و ادبیات پژوهش؛ نهادگرایی در روابط بین الملل و نظریات توسعه با رویکرد انتقادی در ارتباطات می باشد.

□ مدل مفهومی پژوهش

بر پایه مطالعات، ادبیات نظری و اطلاعات مربوط به شاخص‌های توانایی‌های ارتباطی حوزه ارتباطات در کشور به عنوان متغیرهای مستقل، مدل مفهومی تحقیق در شکل شماره ۲ به تصویر درآمده است. در مدل روابط میان متغیرهای مرتبط با فرضیه تحقیق مشخص شده است. ابر چارچوب نظری تحقیق یعنی "نهادگرایی در روابط بین الملل" و "نظریات توسعه با تلفیقی از رویکرد کارکردگرایی و توجه به نظریات انتقادی در حوزه ارتباطات راه دور"، در همه مراحل و تمامی جوانب آن حضور داشته چراغ راهنما است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل شماره ۲ - مدل مفهومی تحقیق

روایی (Validity): به منظور اطمینان از اینکه آیا پرسش نامه تحقیق می تواند فرضیه تحقیق را پوشش دهد، پرسش نامه مذکور به تعدادی از اساتید و کارشناسان ارشد دانشگاهی و اجرایی در زمینه پژوهش ارائه و از آنها خواسته شد تا پس از مطالعه نظرات خود را در باره نوع سؤالات، تعداد و انسجام سؤالات موجود در پرسش نامه و در رابطه آن با هدف تحقیق ابراز دارند. پس از جمع آوری نظرات پیش گفته، تعدادی از سؤالات حذف و تعدادی اصلاح و تعداد کمی نیز اضافه شد.

اعتبار (Reliability): اعتبار، کیفیت ثبات و پایایی ابزار یا روش جمع آوری داده ها در طول زمان را نشان می دهد. به منظور اعتبار بخشی به پرسش نامه تحقیق و نهایی کردن آن، قبل از توزیع کلی پرسش نامه، توسط ده درصد افراد نمونه آماری،

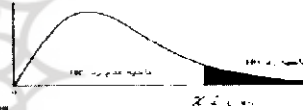
پرسش‌نامه به صورت پیش‌آزمون (Pre-test)، تکمیل و با روش آلفای کرونباخ، مورد سنجش قرار گرفت. اعتبار یا ضریب آلفای پرسش‌نامه تحقیق برابر ۰/۸۶۱ محاسبه شده است. لذا می‌توان گفت که پرسش‌نامه تحقیق از اعتبار و پایایی خوبی برخوردار است.

آزمون‌های آماری مورد استفاده

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده، از آزمون‌های آماری (ANOVA)، میانگین، و توزیع‌های مربوط به t و F استفاده شده است. که به طور خلاصه به معرفی آزمون‌های آماری مذکور و کاربرد آنها برای اثبات فرضیه تحقیق می‌پردازیم.

آزمون یکنواختی با استفاده از توزیع F [۲۸۶: ۲۰]

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0 : P_1 = P_2 = \dots = P_K \\ H_1 : \text{حداقل یکی از گزینه‌ها بیشتر از بقیه انتخاب شده است} \end{array} \right.$$

منحنی آزمون یکنواختی با استفاده از توزیع F

در این آزمون اگر فرضیه H_0 پذیرفته شود یعنی اینکه، به طور یکسان به گزینه‌های خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد پاسخ داده شده است و اگر فرضیه H_1 پذیرفته شود نشان‌دهنده آن است که برخی از گزینه‌ها بیشتر از بقیه انتخاب شده‌اند و این بدان معنی است که انتخاب حداقل یکی از گزینه‌ها از روی آگاهی بوده است و معنی‌دار بودن رابطه را می‌رساند.

آزمون میانگین (t- student) [۱۰۱: ۲۱]

در این آزمون به گزینه‌ها، برای تبدیل متغیرهای کیفی به کمی عددی را نسبت می‌دهند. مثلاً به گزینه خیلی کم عدد ۱، گزینه کم عدد ۲، گزینه متوسط عدد ۳، گزینه زیاد عدد ۴ و گزینه خیلی زیاد عدد ۵ را نسبت می‌دهند.

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0 : \alpha \leq x_0 \\ H_1 : \alpha > x_0 \end{array} \right.$$

آزمون فرضیه به صورت t است که در این تحقیق به شکل

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0 : x \leq 3 \\ H_1 : x > 3 \end{array} \right.$$

بیان می‌شود. حاصل آماره آزمون و مقدار جدول ($t_{1-\alpha}^{(n)}$) مقایسه می

شوند. اگر آماره آزمون بیشتر از مقدار جدول باشد، H_0 رد و در غیر این صورت H_0 پذیرفته می‌شود. با توجه به این که میانگین هر پاسخ عدد ۳ می‌باشد، اگر در سؤالی مشاهده شود که میانگین بیشتر از ۳ است یعنی فرضیه H_0 رد شده و نشان می‌دهد که ارتباط زیاد و معنی‌داری بین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق وجود دارد.

□ تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیه

با استفاده از نتایج پرسشنامه‌های تکمیل شده ضمن تحلیل توصیفی اطلاعات حاصل از طریق فنون آمار استنباطی که پیش از این به آن اشاره شد، به آزمون فرضیه تحقیق می‌پردازیم.

سؤال : میزان تأثیر استفاده از توانایی‌های ارتباطی کشور در تأثیرگذاری و ارتقاء جایگاه ایران در ITU و APT ؟

در یک تحلیل توصیفی کل افراد نمونه آماری که گزینه کم و متوسط را برگزیده اند ۲۸/۴۸ درصد و فراوانی افرادی که گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد را انتخاب کرده‌اند ۷۱/۶ درصد بوده است. گزینه خیلی کم نظر هیچ فردی را به خود جلب نکرده است. در جدول شماره ۱ اطلاعات ذکر شده آمده است.

جدول ۱- توزیع پاسخ‌ها به سؤال میزان تأثیر استفاده از توانایی‌های ارتباطی کشور در تأثیرگذاری

و ارتقاء جایگاه ایران در ITU و APT

درصد تجمعی	درصد خالص	درصد	توزیع فراوانی	
۶/۲	۶/۲	۶/۱۰	۵	کم
۲۸/۴	۲۲/۲	۲۱/۷	۱۸	متوسط
۸۲/۷	۵۴/۳	۵۳/۰	۴۴	زیاد
۱۰۰/۰	۱۷/۳	۱۶/۹	۱۴	خیلی زیاد
	۱۰۰/۰	۹۷/۶	۸۱	جمع
		۲/۴	۲	بی‌پاسخ
		۱۰۰/۰	۸۳	جمع

دو آزمون گفته شده را برای فرضیه تحقیق یعنی "بین استفاده از توانایی‌های بخش ارتباطات راه‌دور کشور و ارتقاء جایگاه و تأثیر گذاری کشور در سازمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ارتباطات راه‌دور رابطه معنی داری وجود دارد" به کار می‌گیریم.

آزمون اول: استفاده از آزمون χ^2

مرحله اول: تعیین آزمون فرض:

مرحله دوم: آماره آزمون $\chi^2 = \sum \frac{(F_{oi} - F_{ei})^2}{F_{ei}}$ محاسبه شده (جدول شماره ۲) و برابر ۷۲/۱۵ است.

مرحله سوم: مقدار χ^2 استاندارد با استفاده از توزیع $\chi^2_{\alpha^{(n-1)}} = \chi^2_{0.05} = 9/49$ از جدول مربوطه آورده می‌شود. [۲۲: ۲۸۷]

مرحله چهارم: مقایسه مقدار χ^2 استاندارد با آماره آزمون نشان می‌دهد، آماره آزمون بیشتر از مقدار استاندارد است، پس H_0 رد می‌شود.

جدول شماره ۲ - اطلاعات مربوط به آماره آزمون χ^2

سوال ۱۵	F_{ei} (مشاهده شده)	F_{oi} (برآوردی)	$(F_{oi} - F_{ei})$	$(F_{oi} - F_{ei})^2$	$\frac{(F_{oi} - F_{ei})^2}{F_{ei}}$
خیلی کم	۰	۱۶/۲	-۱۶.۲	۲۶۲/۴۴	۱۶/۲
کم	۵	۱۶/۶	-۱۱.۲	۱۲۵/۴۴	۷/۷۴۳۲۱
متوسط	۲۴	۱۶/۶	۱/۸	۳/۲۴	-۱/۲
زیاد	۴۴	۱۶/۶	۲۷/۸	۷۷۲/۸۴	۴۷/۷۰۶۱۴
خیلی زیاد	۱۴	۱۶/۶	-۲/۲	۴/۸۴	۰.۲۹۸۷۶۵
$\chi^2 = 72/15$					

مرحله پنجم، نتیجه‌گیری: گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد از بقیه گزینه‌ها بیشتر انتخاب شده و نشان‌دهنده انتخاب غیر یکنواخت گزینه‌های سؤال توسط پاسخ‌دهنده است. به عبارتی گزینه‌ها آگاهانه و از روی قصد انتخاب شده‌اند.

آزمون دوم: استفاده از آزمون میانگین (t-student) }
 مرحله اول: تعیین آزمون فرض

$$t = \frac{\bar{x} - \alpha_0}{s/\sqrt{n}}$$

مرحله دوم: آماره آزمون با استفاده از نرم افزار EXCEL محاسبه شده و برابر ۹/۴۵۶ به دست آمده است.

مرحله سوم: مقدار استاندارد $t_{\alpha}^{(n-1)} = t_{1-0.5}^{(47)} = 1/645$ از جدول مربوط آورده شده است. [۲۶۶ - ۲۶۵ : ۲۰]

مرحله چهارم مقایسه: مقدار t استاندارد کمتر از حاصل آماره آزمون است و لذا H_0 رد می‌شود.

مرحله پنجم، نتیجه‌گیری: چون میانگین بیشتر از سه پذیرفته شده است گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد بیشتر انتخاب شده‌اند و بنابراین بین استفاده از توانایی‌های ارتباطی کشور با ارتقاء جایگاه و تأثیرگذاری آن در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای ITU و APT رابطه معنی داری وجود دارد.

داده‌های پنج سؤال دیگر پرسشنامه را که با توجه به مدل مفهومی تحقیق از شاخص‌های توانایی ارتباطی کشور تعریف شده‌اند جهت رد یا قبول فرضیه با دو آزمون قبلی آزمون می‌کنیم. این سوال‌ها عبارتند از:

- ظرفیت‌های ارتباطی کشور (ضریب نفوذ تلفن ثابت، همراه و اینترنت و...) تا چه میزان برای اثرگذاری بیشتر و ارتقاء جایگاه آن در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای نقش دارد؟

- قابلیت‌های ارتباطی کشور (مثل خدمات قابل ارائه، هوشمندی شبکه ارتباطی، مسیریابی بهینه و...) تا چه میزان برای اثرگذاری بیشتر و ارتقاء جایگاه آن در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای ITU و APT نقش دارد؟

- تبدیل ایران به مرکز ترانزیت ترافیک ارتباطی منطقه تا چه میزان برای اثر گذاری بیشتر و ارتقاء جایگاه کشور در سازمان های بین المللی ومنطقه ای ITU و APT نقش دارد ؟

- میزان موفقیت های ایران در کاهش شکاف دیجیتالی خود با سایر کشور های پیشرفته تاچه اندازه برای اثر گذاری بیشتر و ارتقاء جایگاه آن در سازمان های بین المللی ومنطقه ای ITU و APT نقش دارد ؟

- میزان موفقیت های ایران در عملیاتی کردن اهداف اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی مثل برقراری ارتباط روستاهای کشور، افزایش دسترسی بیشتر به فناوری ارتباطات و اطلاعات، ایجاد زیر ساخت های کافی ارتباطی تاچه اندازه برای اثر گذاری بیشتر و ارتقاء جایگاه آن در سازمان های بین المللی ومنطقه ای ITU و APT نقش دارد ؟

نتایج آزمون کای اسکوئر برای داده های حاصل از سوالات فوق به ترتیب ۷۰/۷۹۵، ۶۶/۰۹۶، ۹۴/۳۹۴، ۵۲/۵۷ و ۶۴/۹۸۸ به دست آمده است، که همه آن ها از عدد استاندارد ($\chi^2_{\alpha} = \chi^2_{0.05} = 9.49$) بزرگتر بوده و نشان می دهد گزینه ها غیر یکنواخت، به طور صحیح و از روی قصد و آگاهی توسط خبرگان انتخاب شده اند.

نتایج آزمون (t-student) برای داده های حاصل از سوالات پیش گفته به ترتیب ۷/۱۰۵۳، ۷/۵۸۱، ۱۶/۵۲۰، ۵/۵۳۶ و ۵/۸۹۲ به دست آمده است. همه این مقادیر بیشتر از مقدار استاندارد ($t_{\alpha}^{(n-1)} = t_{0.05}^{(87)} = 1.645$) است که نشان میدهد: بین توانایی های (ظرفیت ها و قابلیت ها) ارتباطی کشور، تبدیل ایران به مرکز ترانزیت ترافیک ارتباطی منطقه، استفاده از فناوری های پیشرفته در ارتباطات، کاهش شکاف دیجیتالی کشور با سایر کشور های پیشرفته، موفقیت های ایران در عملیاتی کردن اهداف اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی (مثل برقراری ارتباط روستاهای کشور، افزایش دسترسی بیشتر به فناوری ارتباطات و اطلاعات، ایجاد زیر ساخت های کافی ارتباطی) که همه نتیجه توانایی های ارتباطات کشور هستند و ارتقاء جایگاه و ایفای نقش مؤثر ایران در سازمان های بین المللی ومنطقه ای ارتباطات راه دور (ITU و APT) رابطه معنی دار وجود دارد.

با مراجعه به نتایج پرسشنامه برای پاسخ به سؤالات تحقیق و به کارگیری آزمون هایی که برای اثبات فرضیه مورد استفاده قرار گرفت مشاهده می کنیم که :

- کیفیت و کمیت همکاری ایران در ترکیب مدیریتی و کارشناسی سازمان های بین المللی و منطقه ای ITU و APT کم ارزیابی شده در حالی که برای این گونه همکاری توان ایران زیاد ارزیابی شده است.

- باتوجه به کم ارزیابی شدن میزان و کیفیت حضور ایران در فرآیند های استاندارد سازی در سازمان های بین المللی و منطقه ای ITU و APT، تأثیر ایران در طراحی و تدوین معیار ها و هنجارها و قوانین و مقررات تصویبی در این سازمان ها نیز کم ارزیابی می شود.

نتیجه

با اثبات فرضیه تحقیق این نتیجه حاصل می شود که : با استفاده از توانایی های ارتباطی کشور می توان جایگاه کشور را در سازمان های بین المللی و منطقه ای ITU و APT ارتقاء داده، به عنوان یک بازیگر فعال تأثیر گذاری آن را افزایش معنی دار داد. برای رسیدن به این هدف راهکار های نمونه حاصل از این پژوهش ارائه می شود :

۱ - شناخت کامل سازمان ها و نهادهای بین المللی و منطقه ای و معیارها و نحوه تصمیم گیری در آنها

۲ - اقدام برای مطالعات تطبیقی کلان و تخصصی در باره رفتار سایر کشورها با سازمان های منطقه ای و بین المللی

۳ - تدوین دکترین توسعه ICT کشور با رویکرد تأثیر گذاری بین المللی

۴ - تدوین روش های به کار گیری مزیت های نسبی بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات برای اثر گذاری در نظام منطقه ای و جهانی

۵ - بررسی نحوه استفاده از آثار ژئوپلیتیک ارتباطات برای تأثیر گذاری در سازمان های بین المللی و منطقه ای

۶ - بررسی نقش صنعت مخابرات در راهبردهای کلان بین المللی کشور با رویکرد حضور نقش آفرین در نظام بین الملل

- ۷ - طراحی جامع عملیاتی برای رفتار با سازمان های بین المللی و منطقه ای. طرح جامع عملیاتی معطوف به طرح جامع کلان کشور برای هر نهاد و سازمان داخلی در ارتباط با سازمان های منطقه ای و بین المللی حوزه تخصصی خود
- ۸ - تعریف پروژه برای رخدادهای بین المللی توسط کمیته ای در وزارت خارجه و سازمان ها و نهادهای تخصصی و تعیین مجری برای رسیدن به اهداف تعریف شده
- ۹ - طراحی چگونگی به کارگیری بخش خصوصی در عرصه سازمان های بین المللی و نهادهای جهانی و منطقه ای ارتباطات راه دور
- ۱۰ - تعریف رساله های دکتری و یا کارشناسی ارشد برای هر کدام از موضوعات مرتبط به ITU و APT
- ۱۱ - گسترش قبول میزبانی اجلاس سازمان ها و نهادهای بین المللی و منطقه ای و تدوین سیاست های ثبات شغلی کارشناسان و مدیران مجرب در حوزه های مختلف تخصصی
- ۱۲ - تدوین روش های وارد عرصه کردن سازمان های غیر دولتی (NGO'S) در سازمان های بین المللی و نهادهای جهانی و منطقه ای در بخش ارتباطات.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- 1- J. Frankel, "National Interest", London, 1998
- ۲ - سیف‌زاده، سیدحسین، «اصول روابط بین‌الملل»، نشر میزان، تهران، پاییز ۱۳۸۲، چاپ اول
- 3- Jiri Biska, "The Multiple Equilibrium and the American National Interest in International Organization", Harvard Studies in International Affairs. IV, February, 1954
- ۴ - کلینتون، دیوید، دبلیو، «دو رویه منفعت ملی»، ترجمه اصغر افتخاری، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران - ۱۳۷۹، چاپ اول
- ۵ - آقای، سید داوود، «سازمان‌های بین‌المللی»، انتشارات نسل نیکان، تهران، ۱۳۸۲، چاپ اول
- ۶ - ارتباطات جمعی و صلح جهانی، فصلنامه رسانه، تهران، پاییز ۱۳۸۱
- ۷ - عباسی اشلفی، مجید، «جهانی شدن ارتباطات و تحول در بعد نظامی امنیت ملی»، ماهنامه نگاه، شماره ۳۷، تهران ۱۳۸۲
- ۸ - کاستلز، مانوئل، «عصر اطلاعات؛ ظهور جامعه شبکه‌ای (اقتصاد، جامعه و فرهنگ)»، ترجمه احمد علیقلیان و افشین خاکباز، انتشارات طرح نو، تهران - ۱۳۸۰، چاپ اول
- ۹ - عسگرخانی، ابومحمد، نظریه رژیم‌های بین‌المللی در دنیای وابستگی متقابل»، انتشارات دانشگاه تهران، تهران - ۱۳۸۰، چاپ اول
- ۱۰ - سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و استراتژی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشکده مطالعات راهبردی (غیر انتفاعی)، تهران،
- ۱۱ - حافظ‌نیا، محمدرضا، «مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی»، انتشارات سمت، ۱۳۸۴، تهران
- ۱۲ - فالک، ریچارد، «نظریه، واقع‌گرایی و امنیت جهان در ارزیابی‌های انتقادی در زمینه امنیت بین‌المللی»، ترجمه علیرضا طیب، تهران، نشر نی، ۱۳۸۰

- 13- Robert Gilpin, "*Global Political Economy : Understanding the Inter'l Economic Order*", (Princeton : Princeton University Press, 2001),
- 14- -Robert O Keohane, "The Theory of Hegemonic Stability and Changes in International Economic Regimes, 1967-1977" in Ole Holsti, Randolph M. Siverson, Alexander L. George (eds.) *Change in the International System.* (Boulder, CO: Westview Press, 1980)
- Neoliberal Challenge*", (NY : St. Martin's , 1995).
- 15- Robert O. Keohane, "*After Hegemony : Cooperation and Discord in the World Economy*", (Princeton: Princeton University Press, 1984),
- 16- John Dollard and Others, "*Frustration and Aggression*", (New Haven : Yale University Press, 1939).
- ۱۷ - تقی‌زاده‌انصاری، مصطفی، «حقوق سازمان‌های بین‌المللی»، انتشارات قومس، تهران، ۱۳۸۰. چاپ
- 18- Carlson. "Communication systems" McGraw-Hill, 1975
A. Bruce
- ۱۹ - معتمدنژاد، کاظم، «سیری در تحول مطالعات ارتباطی»، انتشارات سروش، چاپ اول، ۱۳۶۹، تهران
- ۲۰ - واپل، رونالد، ای، مقدمه‌ای بر احتمالات و آمار کاربردی، مترجمین، میربهادر قلی‌آریا نژاد-محمد ذهبیون، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، چاپ هشتم، ۱۳۷۴
- ۲۱ - آذر، عادل و مومنی، منصور، آمار و کاربرد آن در مدیریت، انتشارات سمت، چاپ ششم، ۱۳۸۱، تهران
- ۲۲- دلاور، علی، روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی، انتشارات ویرایش، چاپ هجدهم، ۱۳۸۴، تهران